

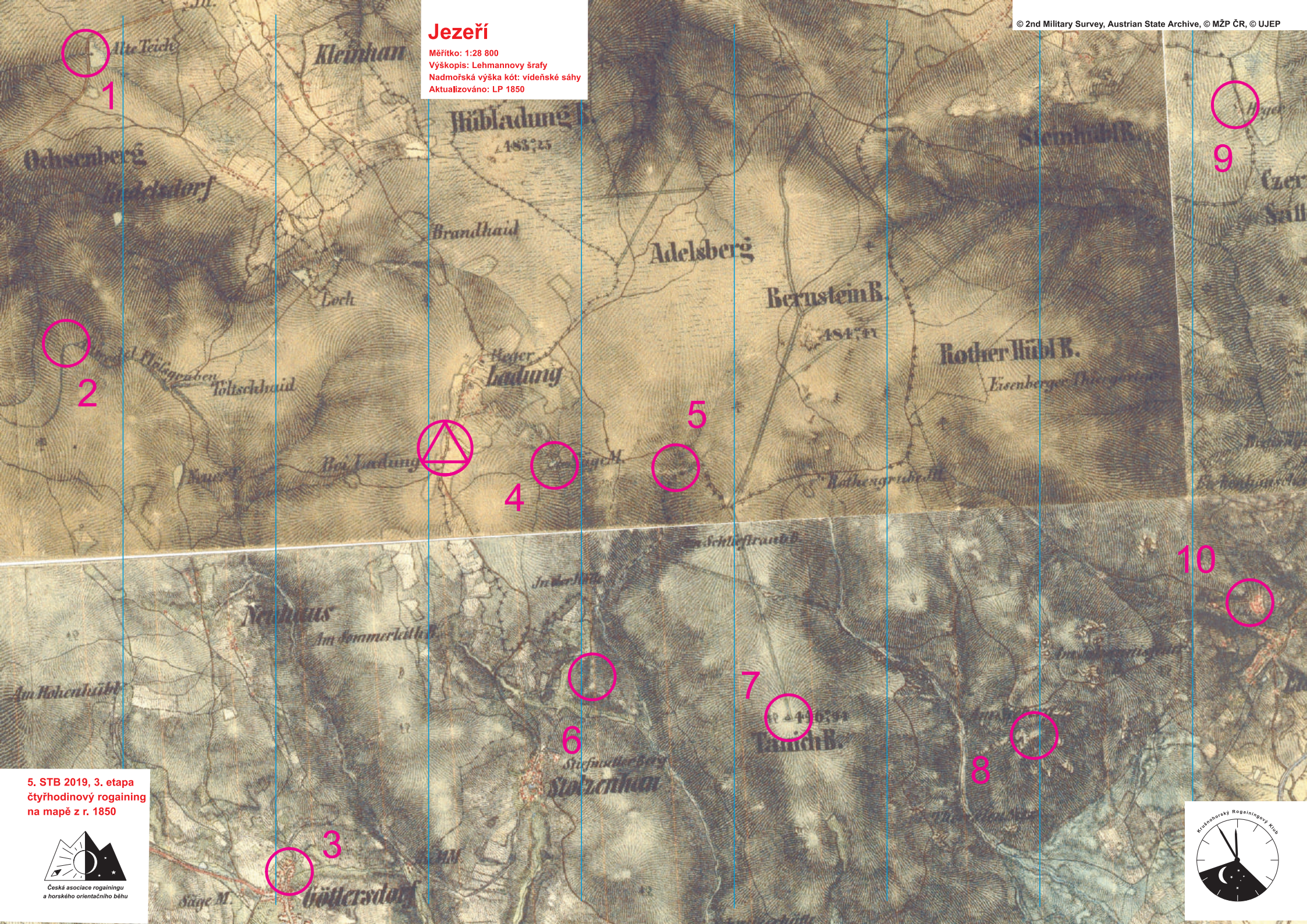
Jezeří

Měřítko: 1:28 800

Výškopis: Lehmannovy šrafy

Nadmořská výška kót: vídeňské sáhy

Aktualizováno: LP 1850

5. STB 2019, 3. etapa
čtyřhodinový rogaining
na mapě z r. 1850

Kontrola č. 6 – vrchol Jezerky s pozůstatky hradu Žeberk

Z Žeberku, nejvýše položeného hradu severních Čech, který kdysi obepínal celý vrchol Jezerky, dnes zbyly pouze nepatrné zbytky. Jeho jméno vzniklo počestvím, německého Seeborg = Jezerní hora (břehy Komořanského jezera tehdy dosahovaly téměř k jejímu úpatí). K místu se váže minimálně dvanáct pověstí, dvě z nich vám předkládám:

O žeberské panně

Jeden mladý rytíř se zamiloval do překrásné dcery pána ze Žeberka. Ta však jeho náklonnost neopětovala a snažila se neodbytného ctitele zbavit. Naoko mu slíbila, že si ho vezme, jen musí na důkaz lásky podniknout pout' do svaté země k Božímu hrobu. Doufala, že nechtěný nápadník buď cestu nepřežije, nebo na ni po dlouhém odloučení zapomene.

Mladý šlechtic neváhal a hned druhý den vyrazil na východ. Přežil spoustu těžkých bojů, přestál mnohá nebezpečí, a skutečně se dostal až do Palestiny. Na zpáteční cestě však upadl do otroctví a byl zavlčen do Egypta. Tam se stal oblíbencem svého majetného pána, který ho dokonce poslal studovat školu pro egyptské kněží. Zde se vyučil černé magii, s její pomocí se vysvobodil ze zajetí a mohl spěchat domů.

Mezitím pán ze Žeberka zemřel, a jeho dcera se stala majitelkou hradu. Ještě před koncem doby smutku se zamilovala do velitele hradní posádky, na svůj příslib sňatku úplně zapoměla. Když se rytíř po návratu z dobrodružné výpravy dozvěděl o nevěře své milé, jeho láska se proměnila v nenávisť. Než zapadlo slunce, třikrát objel na svém koni hradby a vyřkl strašlivou kletbu. Vzápětí se celý hrad s nevěnicí i jejím milcem propadly do země.

Od té doby se hradní paní každou Květnou neděli zjevuje v ruinách Žeberku v černém šatu. Vysvobodit ji může jinoh, který jí odejme klíče, které drží rukách. Může si pak jimi odemknout hradní sklepení se žeberským pokladem.

Permoník na Žeberku

Dva houslisté se jedné noci vraceli ze zábavy domů. V místech, kde kdysi stával hrad Žeberk, ke svému překvapení spatřili překrásný palác. Před jeho branou hořel oheň a u něj seděl jakýsi mužíček. Když spatřil muzikanty, pokynul jim a požádal je, aby ho následovali do zámku. Uposlechli ho a byli uvedeni do překrásné haly. Tam je skřítek vyzval, aby zahráli. Jakmile spustili taneční kousek, začaly dovnitř ze všech stran proudit krásné dámy i vážení pánové v roztodivných oblecích, které již dávno vyšly z módy. Oběma šumařům přeběhl mráz po zádech. Uvědomili si totiž, že nehrají lidem z masa a kostí. Naštěstí dostali nápad zahrát „Ave Maria“. Po prvních tónech zbožné písně duchové přestali tančit, a v mžiku se doslova vypařili ze sálu. Mužíček ale zůstal klidný, vyvedl hudebníky ven k ohni, a každému z nich do plátěného obalu na housle nasypal pár žhavých uhlíků. Když ucítili, že plátno začíná doutnat, horký obsah vaků raději vysypali na zem, a chvátili domů.

Ráno si jeden z houslistů uvědomil, že asi bude mít pouzdro samou díru, poprosil proto ženu, aby je prohlédla. Ta žádný problém nenašla, když však pytel obrátila, vypadl z něj zlatý dukát. Muzikant rychle běžel pro svého přítele, a společně utíkali do lesa k místu, kde se včera zbavili žhavého skřítkova nadělení. Žádné zlaťáky tam samozřejmě nenašli. Oba mohli jen trpce litovat, jak se unáhli. Na Žeberk v noci se však už nikdy neodvážili.

Kontrola č. 10 – Zámek Jezeří

Pohnutý osud zámku Jezeří, barokní perly Krušnohoří, zrcadlí obraz dějin našeho kraje. Na jeho místě již od 14. stol. stával hrad Eisenberg, který byl po požáru v r. 1549 přestavěn na renesanční zámek. Patřil rodu Hochhauserů, ale v r. 1623 jim byl kvůli účasti ve stavovském povstání zkonfiskován a prodán Lobkovicům. Během obléhání Švédy okupovaného mosteckého hradu (1646) zámek vypálili císařští vojáci, poté zůstal 50 let neobýván. Po raně barokní přestavbě (dokončena r. 1696) přišel roku 1713 opět požár, a zámek byl znovu vybudován ve stylu baroka. Na přelomu 18. a 19. stol. se Jezeří stalo významným kulturním a společenským centrem kraje. V zámeckém divadle vystupovali přední umělci té doby (Beethoven, Mysliveček...), svou hudební kariéru zde započal skladatel Gluck. Na zámku byla založena lobkovicová hudební škola, což byl evropský unikát. Vznikla zde též myslivecká kapela, pěvecký eisenberský kvartet a hudební oktet. Kulturní význam zámku přetrval i do 20. století. V době nástupu nacismu se Jezeří stalo centrem české kultury, hrály se zde české hry pro širokou veřejnost. Za 2. světové války zbudovali nacisté na Jezeří zvláštní vězeňský tábor pro prominentní zajatce. Přežili jen díky tomu, že v květnu 1945 německý velitel zámku neuposlechl rozkaz, aby je upálil ve vagónech plamenometem. Po válce se zámek i panství nakrátko vrátilo do vlastnictví Lobkoviců.

Znárodněním r. 1948 započal úpadek Jezeří. V 50. letech převzala zámek do péče armáda. Došlo k účelové přestavbě některých místností, znehodnocení interiérů a rozkradení vnitřního vybavení. Devastace pokračovala dokonce se souhlasem památkového ústavu. Demolice kaple a přístavba kuchyně vážně poškodily severovýchodní křídlo zámku a podtrhly rizalit. V r. 1967 byly vytrhány parkety a odvezeny na zámek Ploskovice. V 70. letech nesměla správa zámku provádět ani základní údržbu, počítalo se s tím, že objekt buď sám spadne, nebo bude zbourán. Jezeří dokonce zmizelo i z nově vydávaných map. Geologické průzkumy 80. let prokázaly, že odtěžení masivu pod Jezeřím by vedlo nejen k destrukci zámku, ale mohlo by zapříčinit též ohromný sesuv krušnohorských svahů a zasypání hnědouhelného velkolomu. Ačkoli tisk byl v té době tvrdě cenzurován, výsledky bádání se podařilo publikovat, což do boje o záchranu památky přitáhlo další aktivisty. Nakonec vláda ustoupila a stanovila ochranný pilíř těžby na spodním okraji zámeckého parku.

Definitivní záchranu areálu přinesl až rok 1989. Lobkovicové, kteří získali Jezeří v restituci, na jeho rekonstrukci neměli dost peněz, a tak ho za symbolickou korunu prodali zpět státu. V současné době je zámek zpřístupněn veřejnosti a ze vstupného a sponzorských darů je postupně renovován.